

Doskonalenie zarządzania usługami publicznymi i rozwojem w jednostkach samorządu lokalnego

Sprawozdanie ze spotkania nr 4

Grupy Wymiany Doświadczeń z zarządzania pomocą społeczną

Data spotkania: **10, 11 maja 2012 r.** Miejsce: **Dąbrowa Górnicza**

I. Przebieg spotkania

10 maja 2012 r.

Spotkanie rozpoczęło się obiadem w ośrodku Shuma, w którym zakwaterowani zostali uczestnicy obrad GWD.

Ośrodek ten stylizowany na wnętrza okrętowe położony nad jeziorem Pogoria I - pierwszym zagospodarowanym na cele turystyczne i rekreacyjne jeziorem powstałym w miejscu dawnych wyrobisk, stworzył znakomite warunki pobytu, a poprzez pieczołowicie utrzymane i wypielęgnowane zielone otoczenie i widok na taflę jeziora dał trafne wyobrażenie o walorach i specyfice miasta – gospodarza spotkania.

Następnie uczestnicy spotkania przewiezieni zostali do urzędu miasta Dąbrowa Górnicza.

Siedzibą władz Dąbrowy Górniczej jest nowoczesny kompleks biurowy, zbudowany w latach 90. Pozwolił on na pomieszczenie wszystkich dotąd rozproszonych agend urzędu a przede wszystkim poprzez nowoczesną organizację z rozbudowanym i przestronnym biurem obsługi interesantów pozwala na sprawną obsługę mieszkańców. W skład kompleksu administracyjnego wchodzi także zespół instytucji wymiaru sprawiedliwości.

Uczestnicy spotkania powitani przez Pana Zbigniewa Podrazę - Prezydenta Miasta zapoznani zostali z podstawowymi informacjami o mieście. Jego historią, współczesnymi wyzwaniami i uwarunkowaniami.

Dąbrowa Górnicza jest największym powierzchniowo miastem województwa śląskiego, 9 co do wielkości w Polsce. Ośrodkiem, który prawa miejskie uzyskał dopiero w 1916 r a w swojej krótkiej i skomplikowanej historii doświadczył kilku okresów burzliwego rozwoju związanego z przemysłem wydobywczym i hutniczym.

Wbrew wielu stereotypowym wyobrażeniom obszar Dąbrowy Górniczej to także wiele bardzo cennych terenów o unikalnej przyrodzie.

Miasto pozostając ważnym ośrodkiem przemysłowym odczuwa potrzebę i konieczność budowy nowej tożsamości mieszkańców. Istotnym wyróżnikiem i kontekstem sytuacji Dąbrowy jest położenie w obszarze silnie zurbanizowanym i związany z tym splot rozlicznych powiązań, zależności dających dodatkowe szanse ale i wyzwania o charakterze konkurencyjnym. Transformacja ustrojowo radykalnie zmieniła uwarunkowania społeczno-gospodarcze Miasta ale też przyczyniła się do samodzielnego spojrzenia i poszukiwania alternatywnego nowoczesnie pojmowanego miejsca dla

Doskonalenie zarządzania usługami publicznymi i rozwojem w jednostkach samorządu lokalnego

swojej gospodarczej i społecznej obecności w regionie, Polsce i Europie. Obecnie struktura gospodarcza Dąbrowy Górniczej jest znacznie bardziej zróżnicowana, miasto zapewnia korzystne warunki lokalizowania inwestycji w podstrefach ekonomicznych a wśród inwestorów jest obecnie 100 podmiotów z kapitałem zagranicznym.

Dobitnym wyrazem nowego spojrzenia na przyszłość Miasta, jest integracyjno-ekologiczno – edukacyjny program „**Dębowy świat**”. To jednocześnie marka promocyjna miasta i strategiczna wizja rozwoju, w której jakość życia, zamieszkania i wypoczynku oraz zrównoważony rozwój gospodarczy, świadomość ekologiczna i otwartość na doświadczenia wielu ośrodków miejskich, których nazwy pochodzą od dębu – symbolu mocy, trwania tworzą ramy spajające obecną aktywność miasta i dowodzą samodzielności i oryginalności w tych działaniach. Programowi towarzyszy między innymi portal internetowy „Dębowy Świat” - dla aktywnych promujący i informujący o możliwościach uprawiania sportów i turystyki aktywnej.

Rekultywacja i wykorzystanie krajobrazu, który na skutek cywilizacyjnej antropopresji i burzliwego rozwoju przemysłu uległ silnym przekształceniom daje obecnie szanse na unikalne i przyjazne mieszkańcom Dąbrowy Górniczej i całego regionu wykorzystanie go w funkcjach sportowych, turystycznych i rekreacyjnych. Ten motyw bycia zieloną częścią przemysłowej aglomeracji, atrakcyjną przez swoje walory rekreacyjne i turystyczne, dogodne miejsce zamieszkania wielokrotnie powróci w rozmowach z gospodarzami przy okazji wielu prezentowanych rozwiązań i poznawania miasta. Rozległy obszar Miasta pozwala obecnie na harmonijne godzenie zarówno potrzeb inwestorów przemysłowych zapewniających miejsca pracy w nowoczesnym nie uciążliwym ekologicznie przemyśle jak i dogodne warunki życia i wypoczynku. Uzasadnionym powodem dumy gospodarzy są niewątpliwie nowoczesne obiekty sportowe – hala widowiskowa i Aquapark oraz gruntownie modernizowany Pałac Kultury położony w centralnym punkcie miasta. Bardzo ważnym wyznacznikiem i walorem miasta są „Śląskie Mazury” jak określa się zespół 4 jezior i bliskość Pustyni Błędownskiej

Towarzyszy temu pieczołowitość w rewitalizacji i odnawianiu nielicznych ale istotnych pamiątek historycznej przeszłości - Muzeum Miejskie „Szttygarka” w zespole szkół górniczych- ważnym dla zachowania dziedzictwa kultury materialnej regionu.

Uczestnicy spotkania zapoznani zostali także z podstawowymi danymi dotyczącymi struktury wydatków i dochodów miasta, wybranymi zamierzeniami inwestycyjnymi, wśród których priorytetowym kierunkiem są inwestycje infrastrukturalne i oświatowe.

Gospodarze obdarowali uczestników spotkania materiałami promocyjnymi i informacyjnymi.

Na zakończenie pobytu w Ratuszu uczestnicy obejrzeli salę obrad Rady Miasta, która jest wykorzystywana także jako reprezentacyjna sala wielu miejskich wydarzeń i uroczystości, będąc swoistym salonem Dąbrowy Górniczej.

Doskonalenie zarządzania usługami publicznymi i rozwojem w jednostkach samorządu lokalnego

Następnie odwiedzili Młodzieżowy Ośrodek Pracy Twórczej placówkę oświatową, której misją jest rozbudzanie i kształtowanie zainteresowań i pasji artystycznych, czy szerzej twórczego, kreatywnego podejścia do rzeczywistości dla młodych ludzi.

Ośrodek prowadzi bardzo bogatą i różnorodną działalność, która dla uczestników jest całkowicie nieodpłatna. W działalności Ośrodka ważne miejsce zajmuje promocja młodych talentów i aranżowanie kontaktów młodzieży z rówieśnikami z innych krajów.

Część konferencyjna :

Pani Małgorzata Ornoch – Tabędzka koordynator projektu ze strony Związku Miast Polskich wraz z Jackiem Tarabickim moderatorem prac grupy zaprezentowali wstępne opracowanie przeprowadzonych wyników badań jakościowych usług opiekuńczych w miastach uczestników, GWD prosząc jednocześnie o wyjaśnienie wielu nasuwających się przy tym podsumowaniu kwestii.

Uczestnikom zaprezentowano także zestawienie danych z Systemu Analiz Samorządowych za rok 2010 dotyczące bezpośrednio i pośrednio usług opiekuńczych. Moderator Jacek Tarabicki wskazał na potrzebę doprecyzowania wielu wskaźników, bowiem wartości wielu tych danych wskazywały na odmienne rozumienie przez uczestników i przedstawił propozycję uzupełnienia tego zestawu o kilka dodatkowych wskaźników pomocnych choćby w interpretacji badań jakościowych tej i pokrewnych usług. Małgorzata Ornoch -Tabędzka zaproponowała by dokonać ponownej krytycznej analizy zakresu badania tak by można było w końcowym raporcie rekomendować kluczowe dla istoty tego badania zagadnienia pytania i kwestie i ułatwiać w przyszłości kontynuowanie porównawcze takich badań.

Jacek Tarabicki poinformował także o uchwaleniu kolejnej nowelizacji ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej i spornej kwestii poprawnego klasyfikowania środków finansowych na realizację porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego zawieranych na podstawie tej ustawy.

Dyskutowano także o nowym narzędziu elektronicznym przygotowanym przez Instytut Rozwoju Służb Społecznych Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej do sporządzania rocznej oceny zasobów pomocy społecznej i o potrzebie tworzenia i wypracowania innych rozwiązań w obszarze całodobowej opieki dla osób w wieku podeszłym i przewlekle chorych. Uczestnicy poinformowani i zostali także o możliwości skorzystania z usług eksperckich w kolejnych spotkaniach Grupy.

Podjęte ustalenia w części podsumowującej

Dzień zakończony został uroczystą kolacją z mini recitalem muzycznym z udziałem Prezydenta Miasta i jego współpracowników, dając okazję do kontynuowania kulturalnych porównań, lepszego poznania planów Miasta, jego aspiracji zamiarów i możliwości, integracji uczestników w scenarii zapadającego zmierzchu na jeziorze Pogoria.

11 maja

Obrady kolejnego dnia rozpoczęły się prezentacją systemu pomocy społecznej Dąbrowy Górniczej, który omówiła Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej Pani Agata Róg.

Kluczową dla systemu rolę pełni **Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej** realizujący ustawową rolę i zadania ośrodka pomocy społecznej i powiatowego centrum pomocy rodzinie. Liczba osób obsługiwanych przez MOPS wynosi około 4900.

MOPS zapewnia także realizację zadań z zakresu świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych. W strukturze MOPS znajduje się Ośrodek Interwencji Kryzysowej, Środowiskowy Dom Samopomocy, Klub Integracji Społecznej, Powiatowy zespół d.s Orzekania o Niepełnosprawności i Dzienny dom Pomocy Społecznej. Podstawowa obsługa klientów zorganizowana jest w 4 zespołach działających w sześciu lokalizacjach, co podyktowane jest troską o dostępność do struktur pomocy w bardzo rozległym terytorium miasta.

Następnie omówione zostały stosowane narzędzia i instrumenty realizacji usług i świadczeń dla poszczególnych adresatów i grup odbiorców.

W pracy na rzecz bezdomnych zwrócił uwagę fakt zatrudnienia 2 streetwokerów - pracowników socjalnych podejmujących działania na rzecz osób bezdomnych w zakresie ich informowania o uprawnieniach i możliwościach pomocowych oraz motywowania do chęci zmiany swojej sytuacji bezpośrednio w środowiskach osób bezdomnych oraz projekt wypracowania modelowego standardu wychodzenia bezdomności, realizowany w partnerstwie, którego liderem jest MOPS z innymi podmiotami.

W przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie kompleksowy charakter świadczonych usług, w tym mieszkanie interwencyjne i mieszkanie chronione, certyfikowany tzw. niebieski pokój przestępstwa dziecka, prężność działania interdyscyplinarnych zespołów i prowadzenia procedury „Niebieskiej Karty”.

W działaniach na rzecz wspierania rodziny w funkcji opiekuńczo-wychowawczej zawiązania samopomocowej grupy wsparcia rodzin zastępczych, funkcjonowanie punktu mediacji rodzinnych i pilotażowy program asystencji rodzinnej, który pozwolił zebrać doświadczenie i przygotować się do nowych zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

W opiece i wsparciu osób w wieku podeszłym i niepełnosprawnych w miejscu zamieszkania udział 30 wolontariuszy realizujących obok zleconych usług opiekuńczych bogaty pakiet działań wspierających dla tych osób.

Szczególnie satysfakcjonująca dla pracowników Ośrodka jest realizacja rozmaitych działań o charakterze integracyjnym z nastawieniem na trwałe kompleksowy rezultat tych aktywności. Opiera się on o możliwości dodatkowych środków z EFS w ramach programu Operacyjnego Kapitał Ludzki w

Doskonalenie zarządzania usługami publicznymi i rozwojem w jednostkach samorządu lokalnego

Dąbrowie Górniczej w ramach projektu pod nazwą „Integra” . W jego ramach realizowane są rozwiązania innowacyjne między innymi Program Aktywności Lokalnej na jednym z zaniedbanych

osiedli. Projekty „Z hałdy w Himalaje” i „Patrz w przyszłość” adresowane są do młodych ludzi zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

Instrumentem realizacji wielu inicjatyw jest także Klub Integracji Społecznej i szerokie zastosowanie narzędzia Prac Społecznie Użytecznych, z którego skorzystało już ponad 2000 osób.

Przed wizytami w poszczególnych jednostkach pomocowych uczestnicy spotkania mieli okazję obejrzeć niedawno otwarte, z rozmachem zagospodarowane tereny rekreacyjne nad jeziorem Pogoria III wraz z tzw. „Krzywym Molem” wcinającym się w ton jeziora atrakcyjnym pomostem widokowo- spacerowym i przystanią dla jachtów , któremu pierwotnie planowany kształt zmieniono by uniknąć ewentualnych sporów o prawa własności wobec terenu. Kompleks ten jest jednocześnie ważnym węzłem bardzo rozbudowanej sieci ścieżek rowerowych i ciągów spacerowych, posiada rozbudowaną plenerową infrastrukturę sportową a dostęp do tego Centrum jest całkowicie nieodpłatny.

W czasie wizyty w **Warsztatach Terapii Zajęciowej** uczestnicy mieli okazję obejrzeć fragment przedstawienia „Zemsty „ Aleksandra Fredry w pieczołowicie przygotowanej inscenizacji w wykonaniu niepełnosprawnych intelektualnie podopiecznych tej instytucji. Uznanie budziło podjęcie się tak skomplikowanego i rozbudowanego przedsięwzięcia i nie ukrywany zapał uczestników w możliwościach „pochwalenia” się tym osiągnięciem. Następnie uczestnicy zapoznali się pracownikami warsztatów , działaniami podejmowanymi przez tą instytucję na rzecz osób niepełnosprawnych intelektualnie.

Nieopodal tej jednostki kończy się budowa bardzo nowoczesnego kompleksu szkół specjalnych wraz z częścią internatową- mieszkalną i rehabilitacyjną dla osób niewidomych i niedowidzących. Placówka ta zapewnić będzie kompleksową możliwość nauki, rehabilitacji, integracji społecznej i zawodowej także dla osób z gmin sąsiednich, a głównym źródłem jej finansowania będzie subwencja oświatowa. Koszt realizowanej inwestycji to 65 mln zł.

W **Środowiskowym Domu Samopomocy** dla osób po kryzysach psychicznych uczestnicy spotkania GWD zapoznali się z organizacją placówki i trwającymi zajęciami kilku grup. Dom ma rozbudowany program rozmaitych zajęć z arteterapii a jego aktywność na tym polu została dostrzeżona i nagrodzona wyróżnieniem MPiPS.

W działającej w systemie 3 autonomicznych grup rodzinkowych, placówce **Przystań** spełniającej obecne standardy a w przyjętych rozwiązaniach dalece odbiegającej od stereotypowych wyobrażeń całodobowej placówki opiekuńczo-wychowawczej, jej Dyrektor Pan Piotr Jędrysek obszernie wyjaśniał szczegóły wdrożonych rozwiązań , potwierdzających trafność przyjętego kierunku zmian w tej formie opieki. Poszczególne rodzinki noszą nazwy własne Londyn, Amsterdam, Santorini a przedstawiony sposób ich funkcjonowania potwierdza rzeczywiście podmiotowe podejście do podopiecznych, możliwość nabywania wielu praktycznych umiejętności życiowych i wyższy stopień identyfikacji ze środowiskiem w którym przebywają niż w tradycyjnych formach instytucjonalnych .

W budynku przy ul. Jaworowej uczestnicy mieli okazję poznać działalność 2 sąsiadujących ze sobą instytucji realizujących usługi dla 2 bardzo odległych grup wiekowych. Jedną z nich był kompleksowo wyremontowany i nowoczesnie wyposażony publiczny Żłobek Miejski, a ściślej jeden z oddziałów tej

instytucji, która łącznie zapewnia 160 miejsc dla dzieci w wieku 0-3. (Dąbrowa dofinansowuje także niepubliczne instytucje tego typu), a drugim jeden z Dziennych Dom Pomocy Społecznej dla seniorów którzy znajdują w nim bogaty pakiet usług wspierających i aktywizujących nastawiony na ich integrację, rozwój zainteresowań, poczucie przynależności, dostęp do rekreacji, wypoczynku kultury i rozrywki.

W całodobowym domu pomocy społecznej „Pod Dębem”, uczestnicy obrad trafili na muzyczne spotkania w ogrodowej scenerii mieszkańców domu.

Mieli okazję dowiedzieć się, że Dąbrowa Górnicza od 17 lat jest gospodarzem corocznych międzynarodowych przeglądów umiejętności artystycznych mieszkańców domów pomocy społecznej **PUMA**, oraz poznać szczegóły bogatej oferty rozmaitych terapii świadczonych przez Dom.

Wizyta w Domu posiadającym bezterminowe zezwolenie i spełniającym wymagane prawem standardy była okazją do dyskusji w sprawie rosnących kosztów i konieczności zmian obowiązujących przepisów. Dyrektor Domu Pan Piotr Pacia w kontekście docelowej zmiany z kategorii domów dla osób w wieku podeszłym na dom dla przewlekle somatycznie chorych wskazywał na konieczne do spełnienia i kosztowne zatrudnienia ale także na niezyciowość wielu szczegółowych przepisów regulujących kwestie domów pomocy społecznej.

Rozbudowany program wizyty studyjnej pozwolił na dostrzeżenie w rozwiązaniach polityki społecznej praktykowanej w Dąbrowie Górniczej autentycznej troski o warunki życia mieszkańców, zróżnicowaną ofertę działań pomocowych i wspierających w której ważnym narzędziem w integracji społecznej rozmaitych grup i adresatów tych rozwiązań jest zapewnienie prawa do aktywności kulturalnej, społecznej i rekreacji niezależnie od ograniczeń, dysfunkcji i statusu materialnego dla wszystkich obywateli Miasta a tym samym podnoszenie wrażliwości i odpowiedzialności za grupy i osoby słabsze i budowanie harmonijnej wspólnoty mieszkańców.

Przewodnikiem i nieocenionym źródłem informacji dla uczestników spotkania w trakcie poznawania kolejnych instytucji i jednostek oraz była Pani Iwona Krupa - Zastępca Prezydenta Miasta d.s. Społecznych

Obrady zakończone zostały obiadem w ośrodku Shuma, pozwalającym na podziękowanie gospodarzom i organizatorom spotkania za serdeczną gościnność i ostatnie pożegnalne już widoki na wspaniałe połączenie zieleni wody i przestrzeni w najbardziej zurbanizowanym rejonie kraju.

II. Podjęte ustalenia :

- kolejne V spotkanie GWD odbędzie się 13 i 14 września w Nowym Tomysłu,

- uczestnicy spotkania otrzymają w postaci elektronicznej zaprezentowane wstępnie wyniki badań ankietowych prześlą swoje uwagi i wnioski tak by można było ustalić kluczowe dla tego badania zagadnienia i dokonać ewentualnego skorelowania wyników tych kluczowych kwestii,

- przedmiotem kolejnego spotkania w Nowym Tomyszu będzie kwestia alternatywnych możliwych form opieki całodobowej i poznanie dobrych praktyk oraz przykładów możliwych do wdrożenia rozwiązań w tym obszarze,

- na podstawie nadesłanego bezpośrednio po spotkaniu, zmodyfikowanego wraz z komentarzami precyzującymi zakres danych zestawienia wskaźników i ewentualnych uwag uczestników sporządzony zostanie zestaw danych wskaźników dot. usług opiekuńczych z danymi z roku 2011 i dołączony do raportu końcowego z badań.

